

## มาตรการการเยียวยาผู้เสียหายในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา<sup>1</sup>

สุภาวดี ไสยรัตน์<sup>2</sup>

จากกรณีศึกษาเกี่ยวกับมาตรการการเยียวยาผู้เสียหายในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการการเยียวยาผู้เสียหายในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา เนื่องจากการที่มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น เป็นสาเหตุของผลกระทบต่อความเป็นอยู่ ความสงบเรียบร้อย ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย รวมถึงความเสียหายต่อจิตใจ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน และหรืออื่นๆ จึงต้องมีการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในทางแพ่งที่เกี่ยวเนื่องคดีอาญา ซึ่งบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ จึงมีความสำคัญอันเป็นฐานของมาตรการการเยียวยาดังกล่าว ที่ผู้เขียนมีความสนใจในการศึกษาอิสระครั้งนี้ โดยได้ศึกษาถึง ประวัติ ความหมาย แนวคิดทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหลักการดำเนินคดีอาญาต่างๆ รูปแบบของหลักการดำเนินคดีอาญา การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา เช่น การเยียวยาสิทธิของผู้เสียหายโดยรัฐ การเยียวยาความเสียหายตามกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด ตลอดจน การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ ปฎิญญาสากลต่างๆ ส่วนทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีรับภัย ทฤษฎีความผิด ทฤษฎีความรับผิดชอบของนายจ้างในการทำละเมิดของลูกจ้าง ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทน ทฤษฎีเงื่อนไข ทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม ข้อกฎหมายที่เป็นเรื่องของมาตรการการเยียวยาผู้เสียหาย ทั้งตามกฎหมายไทย และตามกฎหมายต่างประเทศ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการการเยียวยาผู้เสียหายในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญาดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่า ยังมีปัญหาที่ถือได้ว่าไม่สอดคล้องกับหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เป็นที่มาของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ อีกทั้งไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งเยียวยาผู้เสียหายให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด กล่าวคือ มาตรการทางกฎหมายบางประการ ยังมีความไม่ชัดเจนอันเกิดปัญหาในการตีความกฎหมาย เป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น เป็นการจำกัดหรือตัดสิทธิ ตลอดจนไม่เป็นไปตามหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้เสียหายจากภาครัฐในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา

---

<sup>1</sup> บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง มาตรการการเยียวยาผู้เสียหายในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิลา ภักดีคง และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์รุ่งเกียรติ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิจิตอนันต์

<sup>2</sup> นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ วิทยาเขตบางนา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ด้วยเหตุเช่นนี้ ผู้ศึกษาอิสระจึงได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ โดยแบ่งประเด็นปัญหาข้อกฎหมายออกเป็นจำนวน 4 ประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการตีความคำว่า “ผู้เสียหาย” ตามความหมายในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา เห็นว่า กฎหมายบัญญัติคำว่า “ผู้เสียหาย” เหมือนกัน แต่การบังคับใช้แตกต่างกัน ทั้งที่เป็นคดีที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน นั่นก็คือ เป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ศาลฎีกาก็ได้วางหลักว่า จะต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยเท่านั้น จึงจะมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาได้ แต่ต่อมาศาลฎีกาก็ได้วางหลักการใหม่โดยสรุปได้ว่า คำว่า “ผู้เสียหาย” นั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยก็ได้ เพียงได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย... รวมถึงจิตใจ ก็มีสิทธิร้องขอต่อศาลขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ศาลได้วางหลักไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกา 5400/2560 (ประชุมใหญ่) ล่าสุดคือ ปี พ.ศ. 2560 แต่เมื่อพิจารณาถึงหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 24) ปี พ.ศ. 2548 ก็จะพบว่า สอดคล้องกับความมุ่งหมายของเจตนารมณ์ในการออกกฎหมายมาตรานี้ โดยเฉพาะประเด็นคำว่า “ผู้เสียหาย” นั้นเอง

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า คำว่า “ผู้เสียหาย” ตามมาตรา 44/1 จึงต้องแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำกฎหมายให้เกิดความชัดเจน เพื่อรวมถึงบุคคลผู้ที่ได้รับความเสียหายในลักษณะทางแพ่งเป็นประการสำคัญด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาคดีส่วนแพ่งเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม รวมทั้งควรยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับการดำเนินคดีดังกล่าว เพื่อลดภาระให้แก่ผู้เสียหายด้วย โดยไม่ถือตามความหมายของ “ผู้เสียหาย” ตามบทนิยามมาตรา 2(4) รวมถึงประกอบ มาตรา 4,5 และ 6 เสียทีเดียว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความชัดเจนในการตีความและบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับกฎหมายแม่แบบลายลักษณ์อักษรอย่าง สาธารณรัฐฝรั่งเศส ก็จะเห็นได้ว่า แม้การดำเนินคดีอาญาของฝรั่งเศสนั้นจะเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ แต่เมื่อรัฐไม่ได้ดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายให้แก่ตัวผู้เสียหาย กล่าวคือ พนักงานอัยการไม่ได้ดำเนินการฟ้องเรียกร้องให้ด้วยแล้ว ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม กฎหมายก็ให้อำนาจผู้เสียหายสามารถฟ้องหรือเรียกร้องเข้ามาเพื่อเรียกค่าเสียหายได้โดยตรงเลยนั่นเอง

2. ปัญหาความรับผิดชอบของผู้ที่ต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้กระทำความผิดในมูลละเมิดในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา เห็นว่า มาตรา 44/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “...ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญา ขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้” กฎหมายจึงบัญญัติเพียงการขอให้บังคับเอากับตัวจำเลย ซึ่งหมายถึง ผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายโดยตรงเท่านั้นนั่นเอง แต่เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของมาตรา 44/1 จะพบว่า เพียงผู้เสียหายมีสิทธิในทางแพ่ง ก็สามารถยื่นคำร้องได้ตามมาตรานี้แล้ว จึงเห็นว่าไม่สอดคล้องกัน ดังเช่นกรณี นายจ้างที่ต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิดที่ลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 และเมื่อดำเนินคดีแพ่งตามมาตรา 425

ผู้เสียหายย่อมมีอำนาจฟ้องได้ทั้งตัวลูกจ้างผู้กระทำ และนายจ้างผู้ที่ต้องร่วมรับผิดชอบได้ในคราวเดียวกัน แต่เทียบกับกรณียื่นคำร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 44/1 นั้น กลับเป็นผู้เสียหายจะยื่นคำร้องขอให้เรียกให้นายจ้างรับผิดชอบใช้เข้ามาในคดีอาญาที่พนักงานอัยการฟ้องลูกจ้างโดยตรงไม่ได้ แต่ผู้เสียหายกลับชอบที่จะต้องไปฟ้องนายจ้างเป็นคดีละเมิดทางแพ่งเป็นคดีต่างหาก และโดยส่วนใหญ่ ตัวลูกจ้างไม่มีกำลังทรัพย์ที่จะสามารถชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายได้ หรือชดใช้ได้แต่ก็ไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ ทำให้ ผู้เสียหายมักจะต้องไปฟ้องนายจ้างเป็นคดีแพ่งต่างหากอยู่เสมอ

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายอังกฤษ ก็จะเห็นว่า ปัญหาในประเด็นนี้ กฎหมายอังกฤษกำหนดเป็นดุลพินิจของศาลอย่างกว้างในการคุ้มครองผู้เสียหาย ตามแต่กรณี และไม่ว่าศาลอังกฤษจะใช้ดุลพินิจในทางไม่เป็นคุณ เช่น ยกฟ้อง ก็ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายจะเรียกร้องได้ทุกกรณี แต่ถ้าพิจารณาตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาจะพบว่า มีหลักการทำนองเดียวกับกฎหมายไทย แต่กฎหมายก็เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะพิสูจน์ให้คณะลูกขุนเห็นถึงความเสียหายที่ได้รับ ไม่ว่าจะเล็กน้อยหรือทางอ้อมประการใดก็ตาม และในส่วนกฎหมายเยอรมัน ก็จะพบว่ากฎหมายสันนิษฐานความรับผิดชอบของนายจ้างไว้ในเบื้องต้น ดังนี้ ถ้า นายจ้างพิสูจน์ได้ว่าตนใช้ความระมัดระวังในการคัดเลือก การอบรม การควบคุมลูกจ้าง ก็จะได้รับความคุ้มครองการปลดปล่อยความรับผิดชอบของนายจ้างได้ ฉะนั้นกฎหมายต่างประเทศเหล่านี้ ผู้เสียหายจึงค่อนข้างมีสิทธิเรียกร้องเข้ามาในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องอาญาได้เลย เพียงแต่ตัวผู้ที่ต้องร่วมรับผิดชอบอาจพิสูจน์ให้ตนพ้นผิดได้นั่นเอง

ฉะนั้น จากการศึกษาวิเคราะห์ จึงพบว่า สิทธิในการที่ผู้เสียหายจะเรียกค่าสินไหมทดแทนเข้าไปในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์นั้น ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 24) พุทธศักราช 2548 ซึ่งกฎหมายมีเจตนารมณ์ให้การดำเนินคดีของผู้เสียหายที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนนั้นเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแพ่งเป็นคดีต่างหากอีกด้วยนั่นเอง

3. ปัญหากำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิยื่นคำร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา เห็นว่า ด้วยกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 วรรคที่ 2 ประกอบกับมีกรณีที่ศาลมีอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาคดีไปได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการสืบพยาน ดังเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา 176 ว่าด้วยคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพข้อหาบาปที่ไม่ใช่คดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป อีกทั้งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 7 และมาตรา 19 ที่กำหนดให้พนักงานอัยการจะต้องยื่นคำฟ้องต่อศาลให้ทันภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่จับตัวได้และศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจพิจารณาพิพากษาในวันเดียวกันได้หากจำเลยรับสารภาพ... เช่นนี้ แม้ด้านหนึ่ง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง จะเห็นถึงความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี และเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ว่า ให้การดำเนินคดีของผู้เสียหายที่จะ

ได้รับคำสินไหมทดแทนเป็นไปอย่างรวดเร็วเป็นธรรม และไม่ต้องเสียเวลา ค่าธรรมเนียม ของความมุ่งหมายในการแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2548 ก็ตาม แต่อีกด้านหนึ่ง ก็หาได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ว่า มุ่งคุ้มครองสิทธิ ความเสียหายของผู้เสียหายด้วย

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีปัญหาในข้อกฎหมาย ซึ่งแม้จะมีหนังสือของสำนักงานอัยการสูงสุด ฉบับลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2554 ที่กำหนดให้พนักงานอัยการดำเนินการแจ้งสิทธิดังกล่าวให้ผู้เสียหายทราบ พร้อมสอบถามความประสงค์ของผู้เสียหาย แต่ก็ยังมีข้อยกเว้นในกรณีที่ฟ้องด้วยวาจา และหรือกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพอยู่ดี ประกอบกับเมื่อพิจารณากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสตามมาตรา 75 ก็จะพบว่าได้กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้แจ้งให้ผู้เสียหายทราบถึงสิทธิตั้งแต่ต้นทางของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสมกับความเป็นต้นธารของกระบวนการยุติธรรม นั่นก็คือพนักงานสอบสวนนั่นเอง

4. ปัญหาหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้เสียหายจากภาครัฐในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา เห็นว่าตามที่พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มาตรา 3 กำหนดเงื่อนไขคำว่า “ผู้เสียหาย” นั้นจะต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิรนัย แต่เมื่อพิจารณาการดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในปัจจุบันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 44/1 ก็จะพบว่า ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิรนัยอีกต่อไป และด้วยความมุ่งหมายของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มุ่งเยียวยาผู้เสียหายซึ่งเป็นประชาชนอย่างแท้จริง การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวจึงย่อมเป็นการจำกัดความหมายที่แคบเกินไป ส่งผลให้เป็นมาตรการที่ล้มเหลวในการที่จะปกป้องประชาชนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม และขัดกับสิทธิที่ประชาชนย่อมจะได้รับการเยียวยาจากรัฐตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 25 วรรคสี่ และปฎิญญาสากลที่วางมาตรฐานความเป็นสากลในการให้สิทธิผู้เสียหายโดยการได้รับความเยียวยาจากรัฐอีกด้วย

ดังนั้น จากการศึกษาวิเคราะห์ถึงมาตรการการเยียวยาผู้เสียหายในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะแนวเพื่อเป็นทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ดังนี้

1. ควรให้มีการเพิ่มเติมถ้อยคำในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(4) จากเดิมที่บัญญัติว่า มาตรา 2(4) “ผู้เสียหาย หมายความว่า บุคคลผู้ได้รับความเสียหาย เนื่องจากกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ตามมาตรา 4, 5 และ 6” เป็น “ผู้เสียหาย หมายความว่า บุคคลผู้ได้รับความเสียหาย เนื่องจากกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง หรือบุคคลที่มีสิทธิได้รับคำสินไหมทดแทนในทางแพ่งในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ตามมาตรา 4, 5 และ 6”

2. ควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 วรรคหนึ่ง ตอนท้าย และวรรคสาม เป็นบัญญัติว่า มาตรา 44/1 วรรคหนึ่ง “ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้า

ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกายชื่อเสียงหรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาขอให้บังคับจำเลยรวมถึงบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบร่วมกับจำเลยในผลแห่งละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้”

มาตรา 44/1 วรรคสาม “คำร้องตามวรรคหนึ่งจะมีคำขอประการอื่นที่มีใช้คำขอบังคับให้จำเลยหรือบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบร่วมกับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยในคดีอาญาไม่ได้ และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับคำฟ้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ และในกรณีที่พนักงานอัยการได้ดำเนินการตามความในมาตรา 43 แล้ว ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งเพื่อเรียกทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินอีกไม่ได้”

3. ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 วรรคสอง จากเดิมที่บัญญัติว่า “การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยาน ในกรณีที่ไม่มี การสืบพยานให้ยื่นคำร้องก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดี และให้ถือว่าคำร้องดังกล่าวเป็นคำฟ้องตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและผู้เสียหายอยู่ในฐานะโจทก์ในคดีส่วนแพ่งนั้น ทั้งนี้ คำร้องดังกล่าวต้องแสดงรายละเอียดตามสมควรเกี่ยวกับความเสียหายและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกร้อง หากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นยังขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้ชัดเจนก็ได้” เป็น “การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิดังกล่าว โดยผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยาน ในกรณีที่ไม่มี การสืบพยานให้ยื่นคำร้องก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดี และให้ถือว่าคำร้องดังกล่าวเป็นคำฟ้องตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและผู้เสียหายอยู่ในฐานะโจทก์ในคดีส่วนแพ่งนั้น ทั้งนี้ คำร้องดังกล่าวต้องแสดงรายละเอียดตามสมควรเกี่ยวกับความเสียหายและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกร้อง หากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นยังขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้ชัดเจนก็ได้”

4. ควรตัดถ้อยคำพระราชบัญญัติกำหนดโทษผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มาตรา 3 คำว่า “ผู้เสียหาย” จากเดิมที่บัญญัติว่า “ผู้เสียหาย” หมายความว่า “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น” เป็น “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกาย หรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น”

**เอกสารอ้างอิง**

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในขั้นตอน

ก่อนการพิจารณา. พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สำนักพิมพ์พล  
สยาม พรินต์ติ้ง จำกัด, 2553.

คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาคการดำเนินคดี. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร:  
สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552.

คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549).

คณิง ภาไชย. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน,  
2561).

จรัญ โฆษณานันท์. สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน: ปรัชญากฎหมายและความเป็นจริงทางสังคม (Human  
Rights Without Frontiers Philosophy, Law and Social Reality). พิมพ์ครั้งที่ 3  
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2559).

จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและ  
เอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

จิตติ ดิงศักดิ์. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตราว่าด้วย จัดการงานนอกสั่งลามิควรได้  
ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 395-452 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,  
2557.

จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร:  
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.

ณรงค์ ใจหาญ. หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2546.

ธานีศ เกศวพิทักษ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 8  
กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สำนักพิมพ์พลสยาม พรินต์ติ้ง ประเทศไทย, 2554.

นพนธิ สุริยะ. สิทธิมนุษยชน กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2537.

นภดล พลกุล. อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2560.

ประเทือง ธนิยผล. อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง,  
2545.

ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร:  
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.